

Петрова П.О.,

*студентка 2 курсу факультету адвокатури та антикорупційної діяльності,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ

Сучасна кризова ситуація негативно вплинула на громадян України. Велика частка населення втратили роботу, а рівень безробіття досяг 35 %. [1]. Через індивідуальні проблеми (малолітніх дітей; хворих родичів за якими потрібен нагляд; втратили роботу і досі чекають виплати своєї попередньої зарплатні; взагалі переїхали до іншої країни), населення не має можливості працевлаштуватись.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну спричинило великий міграційний рух населення. Майже третина населення перемістилася до іншого міста або країни. Близько 90 % - це жінки та діти. Відповідно до аналізу Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, понад 4,2 млн українців мають статус тимчасового захисту в Європі [2].

Згідно з опитуванням [3] майже усі громадяни, що втратили роботу через війну, знаходяться у пошуку працевлаштування. Найбільше вакансій спостерігаємо у сфері продажів (касири, адміністратори, менеджери з продажу), ІТ, інтернет- і телекомунікаціях. Через те, що багато підприємств зачинилося, скоротили робочі місця або перевели працівників на пів ставки; населення мігрувало, а допомога від держави не задовольняє усіх потреб, - багато хто йде працювати не за своїм фахом, на низькооплачувальні роботи які не потребують наявності вищої освіти.

Верховною Радою був прийнятий закон, в якому зазначено спрощення процедури отримання статусу безробітного. Також роботодавцям було надано додаткові економічні стимули щодо працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО). Вони можуть отримувати допомогу по виплатах від держави в розмірі 6500 грн. Однією з ініціатив, була програма по релокації підприємств, тобто переміщення бізнесу на безпечніші території, наприклад захід країни. У травні

цього року, за участі Міністерства економіки, Державна служба зайнятості підписала договір про співпрацю та надання інформації з найбільшими платформами пошуку роботи. Вони створюють базу, яка стане єдиною з пропозиціями вакансій. Оновлення програми буде здійснюватися у реальному часовому режимі, а заповнятися Державною службою зайнятості та спеціальними агенціями. Наразі служба працює і за пів року кількість працевлаштованих досягла 160 тис.

Після 24 лютого відбулися деякі зміни в роботі служб зайнятості: зросла можливість отримати статус безробітного через портал «Дія» чи Google Forms (але для знайомства з консультантом потрібно з'явитися до центру зайнятості). ВПО були надані права на звільнення в односторонньому порядку. Також змінили критерії пошуку роботи. Нові правила поділяють його на статус безробіття до 30 днів і більше. Так, перші 30 днів особі шукають роботу, що відповідає її освіті/професії. Якщо за цей період нічого не буде виявлено, їй запропонують будь-яку роботу, яка не потребує кваліфікації чи професійної підготовки.

Розглянемо зовнішню міграцію і стан в якому знаходяться українські біженці. За статистикою більшість громадян України емігрувало до країн Європи, а саме Польщі (1,4 млн), Німеччини (0,709 млн), Чехії (0,438 млн), Італії (0,15 млн), Туреччини (0,145 млн), Румунії (0,084 млн) та інших. Більше половини тих, хто виїхав внаслідок бойових дій за кордон, становили жителі східних і південних районів країни (51,5%), причому найбільше мешканців Харкова (19%) у східному регіоні та 45% у центральному регіоні. (в т.ч. 31% мешканці Києва та Київської області), лише 4% – жителі західного регіону.[2]. Адаптуючись до умов життя, вони почали працевлаштовуватись, враховуючи навіть те, що не мають хоча б мінімальних знань мови. Всі приймаючи країни надали робочі місця. На таких відомих сайтах як Jooble, WorkUA, Robota.ua з'явилися нові вакансії за кордоном. Серед них поширені такі види робіт: пакувальник, розкладник товарів, менеджер, касир, прибиральниця в компанію або будинок тощо. Також можна спостерігати як окремі компанії надають вакансії одразу ж в магазині/ресторані. Прикладом є McDonald`s: на касі обслуговування, окремих ресторанів, знаходиться вивіска українською мовою з пропозицією вакансії для українців.

Станом на серпень 2022 р., чверть українців, що виїхали за кордон - вже влаштувалися на роботу. Експерти назвали три основні причини, чому так швидко наповнився ринок праці за кордоном. По-перше, це особисте бажання українців працевлаштуватися через їх професійні якості. По-друге, це допомога від країн, що приймають та швидко усунення будь-якого бар'єра при пошуку роботи. По-третє, це велика допомога від самих мешканців – вони прихистили у себе біженців і з радістю допомагають.

Попри позитивні зрушення у працевлаштуванні для українців маємо низку таких проблем: мовний бар'єр; страх іншого соціального оточення; в деяких випадках - дискримінація у виплатах і навантажені на працівників; вакансія значно нижчого рівня кваліфікації; необхідність догляду за дітьми; невизначеність у строку роботи (роботодавці не можуть бути захищені в тому, що робітники не покинуть їх коли закінчиться війна), оскільки тільки 7% українських біженців не планують повертатися до дому тощо [4].

Значні втрати робочої сили можуть перешкодити відбудові та розвитку України, якщо не будуть ухвалені відповідні рішення. Щоб поліпшити ситуацію в країні, маємо запропонувати декілька подальших кроків які повинні бути запровадженні урядом:

- створення нової інтегрованої програми для стимулювання самозайнятості. Програма, яка повинна бути спрямована на забезпечення прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати, підтримки соціального забезпечення тощо;
- створення робочих місць, що сприятиме розвитку економіки, підвищуючи купівельну спроможність населення, та є надійним інструментом подолання бідності. Наскрізним питанням соціальної політики має стати розв'язання проблеми дефіциту робочих місць у період війни та післявоєнного відновлення;
- розробка програми для відновлення в цілому економіки. Тобто відновлення інфраструктури, передусім соціального спрямування, та житлового фонду;
- розробка нової програми для підтримки проєктів зі значними інвестиціями. Залучання не тільки внутрішніх, а й зовнішніх інвестицій.

Підводячи підсумок треба зазначити, що за умов кризового становища в якому опинилася Україна, міграція робочої сили, а також безробіття є неминучими. Держава і світ намагаються надавати необхідну допомогу. Примушена міграція підіймає рівень безробіття, що є результатом згортання роботи підприємств окремих регіонів країни зниження економічної діяльності в цілому.

Література

1. Рівень безробіття через війну стрибнув до рекордних 35% - НБУ. Економічна правда веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/07/29/689786/> (дата звернення: 5.10.2022).
2. Стало відомо, скільки в Європі зареєстрованих біженців з України. УНІАН веб-сайт. URL: <https://www.unian.ua/society/bizhenci-z-ukrajini-v-oon-nadali-informaciyu-pro-kilkist-zareyestrovanih-v-yevropi-11997690.html> (дата звернення: 5.10.2022).
3. Ольга Пищуліна, Катерина Маркевич. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. Київ 2022. 21с.
4. Всього 7% українців не планують повертатися з-за кордону – опитування. УНІАН веб-сайт. URL: https://www.unian.ua/society/vsogo-7-ukrajinciv-ne-planuyut-povertatisya-z-za-kordonu-opituvannya-11962053.html?utm_source=unian&utm_medium=read_more_news&utm_campaign=read_more_news_in_post (дата звернення: 10.10.2022).